

DECIZIE

de inadmisibilitate a sesizării nr.50g/2019 privind excepția de neconstituționalitate
a articolelor 342 alin.(2), 346 și 352 alin.(3) din Codul de procedură penală
(*invocarea nulității probelor la ședința preliminară*)

nr. 38 din 14.03.2019

Monitorul Oficial nr.185-191/119 din 07.06.2019

* * *

Curtea Constituțională, judecând în componența:
dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,
Având în vedere sesizarea depusă la 5 martie 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 martie 2019 în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 342 alin.(2), 346 și 352 alin.(3) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr.122 din 14 martie 2003, ridicată de către dl avocat Tudor Osoianu, în dosarul nr.1–209/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 5 martie 2019 de către un complet de judecată din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (format din dnele judecătore Djeta Chistol, Olga Ionașcu și Tatiana Bivol), în baza articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din [Constituție](#).

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 26 august 2015, Centrul Național Anticorupție a dispus, printr-o ordonanță, începerea urmăririi penale conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de articolul 243 alin.(3) lit.b) [*Spălarea banilor în proporții deosebit de mari*] din [Codul penal](#).

4. Ulterior, pe 31 iulie 2018, Vladimir Filat a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii menționate *supra*, iar pe 14 ianuarie 2019, un domn procuror a întocmit rechizitoriul și a trimis cauza penală la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în vederea examinării acesteia.

5. În cadrul ședinței preliminare a instanței de judecată, dl avocat Tudor Osoianu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 342 alin.(2), 346 și 352 alin.(3) din Codul de procedură penală.

6. Prin încheierea din 28 februarie 2019, instanța de judecată a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale [Constituției](#) sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 342

Încheierile instanței judecătorești

„(1) Toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează prin încheiere a instanței de judecată.

(2) **Încheierile privind măsurile preventive, de ocrotire și asiguratorii, recuzările, declinarea de competență, strămutarea cauzei, dispunerea expertizei judiciare, precum și încheierile interlocutorii, se adoptă sub formă de documente aparte și se semnează de judecător sau, după caz, de toți judecătorii din completul de judecată.**

(3) Încheierile instanței asupra celorlalte chestiuni se includ în procesul-verbal al ședinței de judecată.

(4) Încheierile date pe parcursul judecării cauzei se pronunță public.”

Articolul 346

Examinarea cererilor, demersurilor și recuzărilor

„La soluționarea cererilor, demersurilor și recuzărilor înaintate de către părți la ședința preliminară, părțile își expun opiniile asupra chestiunii în cauză. În cazul în care cererile, demersurile sau recuzările au fost respinse, ele pot fi înaintate repetat în ședință la judecarea cauzei .”

Articolul 352

Desfășurarea ședinței preliminare și adoptarea încheierii

„[...]”

(3) **Instanța de judecată soluționează, prin încheiere, chestiunile prevăzute în articolele 346–351.**

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției de neconstituționalitate menționează că articolul 297 alin.(4) din Codul de procedură penală prevede că plângerile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza. Totuși, el consideră că articolele 346 și 352 alin.(3) din Cod, care reglementează procedura ședinței preliminare, sunt neclare, deoarece nu detaliază când trebuie soluționate plângerile cu privire la nulitatea anumitor probe înaintate după trimiterea cauzei în judecată. De asemenea, autorul susține că normele menționate nu prevăd soluționarea cererilor cu privire la nulitatea anumitor probe până la etapa judecării cauzei.

10. Totodată, autorul excepției menționează că, deși din articolul 352 alin.(4) din Cod rezultă că încheierile din cadrul ședinței preliminare se pronunță imediat sau după o întrerupere anunțată de către judecător, normele contestate le permit judecătorilor să amâne soluționarea cererilor cu privire la nulitatea anumitor probe până la pronunțarea sentinței.

11. În același timp, autorul menționează că articolul 342 alin.(2) din Cod prevede o listă exhaustivă de chestiuni în privința cărora judecătorul trebuie să se pronunțe printr-o încheiere separată. Celelalte chestiuni care apar în timpul judecării cauzei se soluționează printr-o încheiere care se include în procesul-verbal al ședinței [articolul 342 alin.(3) din Cod]. În acest sens, el susține că problema referitoare la nulitatea probelor nu este prevăzută în lista chestiunilor în privința cărora judecătorul trebuie să se pronunțe printr-o încheiere separată, fapt care presupune că, în acest caz, el poate soluționa problema respectivă printr-o încheiere ce nu trebuie motivată, ci doar inclusă în procesul-verbal

al ședinței.

12. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, normele contestate contravin articolelor 20, 23 alin.(2), 26 alin.(2) și 54 din [Constituție](#).

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.122 din 14 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl Tudor Osoianu, în dosarul nr.1–209/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din [Constituție](#), așa cum a fost interpretat acesta prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#).

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 342 alin.(2), 346 și 352 alin.(3) din Codul de procedură penală.

17. Prevederile menționate sunt contestate de către autorul excepției prin prisma articolelor 20, 23 alin.(2), 26 alin.(2) și 54 din [Constituție](#).

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că întregul set de probleme abordate de către autor în sesizare se referă la faptul că procedura ședinței preliminare a instanței de judecată nu conține prevederi clare cu privire la soluționarea plângerilor prin care se solicită declararea nulității probelor. Mai mult, acesta consideră că amânarea soluționării cererilor cu privire la nulitatea probelor până la pronunțarea sentinței este contrară [Constituției](#) (a se vedea §10 din prezenta decizie). Cu privire la aceste aspecte Curtea reține următoarele.

19. Curtea reiterează că articolul 20 din [Constituție](#), care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 §1 din [Convenție](#). Astfel, având același domeniu de aplicare ca dreptul la un proces echitabil garantat de Convenție, jurisprudența Curții Europene în cauzele privind utilizarea probelor în procesul penal este aplicabilă, cu diferențele de rigoare, în prezenta cauză.

20. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că articolul 6 §1 din [Convenție](#) garantează dreptul la un proces echitabil, însă acesta nu stabilește reguli precise privind admisibilitatea probelor (a se vedea, de exemplu, *Schenk v. Elveția*, 12 iulie 1988, §46, și *Lhermitte v. Belgia* [MC], 29 noiembrie 2016, §83). Prin urmare, întrebarea la care trebuie să se răspundă este dacă procedura în ansamblu a avut un caracter echitabil (*Svetina v. Slovenia*, 22 mai 2018, §43). Pentru a determina dacă procedura în ansamblu a fost echitabilă, trebuie să se aibă în vedere dacă dreptul la apărare a fost respectat. În particular, trebuie să se examineze dacă persoanei i-a fost oferită posibilitatea de a contesta autenticitatea probelor și de a se opune utilizării acestora (a se vedea *Zhang v. Ucraina*, 13 noiembrie 2018, §57).

21. Curtea constată că, potrivit articolului 345 alin.(4) din Codul de procedură penală, în ședința preliminară se soluționează chestiunile privind: 1) cererile și demersurile înaintate, precum și recuzările declarate; 2) lista probelor care vor fi prezentate de către părți la judecarea cauzei; 3) trimiterea cauzei după competență sau, după caz, încetarea, totală sau parțială, a procesului penal; 4) suspendarea procesului penal; 5) fixarea termenului de judecată și 6) măsurile preventive și de ocrotire.

22. Soluționarea chestiunii cu privire la lista probelor în cadrul ședinței preliminare presupune faptul că instanța trebuie să decidă, după ce a ascultat opiniile părților, asupra *pertinenței* probelor propuse în liste și să dispună care din acestea trebuie prezentate la judecarea cauzei [articolul 347 alin.(3) din Cod]. Decizia cu privire la relevanța probelor se limitează la faptul că instanța trebuie să stabilească, în baza listei probelor prezentate, care probe au legătură cu cauza penală pe care o examinează [articolul 6 pct.34) din Cod]. La această etapă, instanța de judecată nu poate să se pronunțe cu privire la cererile de declarare a nulității anumitor probe, pentru că acest exercițiu implică o examinare în fond a probei

contestate, fapt ce excede competențelor sale relative la procedura ședinței preliminare în cadrul căreia se verifică doar relevanța probelor [a se vedea [DCC nr.47 din 22 mai 2018](#), §42 (*excluderea probelor din dosarul penal*)].

23. Astfel, având în vedere faptul că la etapa ședinței preliminare nu pot fi soluționate cererile referitoare la declararea nulității probelor, Curtea va examina dacă posibilitatea de a contesta probele este asigurată la o altă etapă a procedurii, pentru a vedea dacă există garanții compensatorii.

24. Curtea observă că examinarea probelor în condiții de contradictorialitate este rezervată pentru etapa cercetării judecătorești. La această etapă, părțile pot solicita, *inter alia*, examinarea corpurilor delictive [articolul 372 din Cod], a documentelor și a proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale [articolul 373 din Cod]. În acest sens, dacă la etapa ședinței preliminare instanța de judecată decide care dintre probele prezentate instanței pentru soluționarea cauzei sunt pertinente, la etapa cercetării judecătorești judecătorul trebuie să examineze *in fond* fiecare probă pe care a considerat-o pertinentă. Astfel, Curtea reține că la etapa cercetării judecătorești părțile pot invoca și nulitatea probelor. De asemenea, dacă părțile au înaintat vreo plângere cu privire la nulitatea anumitor probe după trimiterea cauzei în judecată (*i.e.* potrivit procedurii prevăzute de articolul 297 alin.(4) din Codul de procedură penală), ele trebuie să-și reitereze plângerea la etapa cercetării judecătorești.

25. Solicitarea de a declara nule anumite probe la etapa cercetării judecătorești instituie, pe de o parte, un drept al părții de a face referire la această nulitate la etapa dezbaterilor judecătorești, iar pe de altă parte, o obligație a instanței judecătorești de a se pronunța cu privire la nulitatea invocată. De altfel, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă, *inter alia*, probele pe care își bazează concluziile instanța de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe [articolul 394 alin.(1) pct.2) din Cod].

26. Prin urmare, Curtea reține că organizarea actuală a etapelor examinării cauzelor penale în prima instanță nu împiedică părțile să conteste probele în instanța de judecată și să se opună folosirii acestora la adoptarea hotărârii. Faptul că nulitatea probelor nu poate fi invocată la ședința preliminară, așa cum dorește autorul excepției, ci trebuie amânată până la etapa cercetării judecătorești, nu reprezintă o problemă de constituționalitate. Important este că legislația procesual-penală citată *supra* asigură faptul că în cadrul examinării cauzei în fața instanțelor judecătorești părțile au dreptul să conteste probele pe care le consideră nule și, totodată, că instanțele judecătorești sunt obligate să se pronunțe cu privire la nulitățile invocate. Acest fapt îi permite Curții să constate că prevederile contestate nu încalcă dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, garantate de articolele 20 și, respectiv, 26 din [Constituție](#).

27. De asemenea, Curtea reține că dispozițiile contestate sunt clare în privința etapei la care poate fi invocată nulitatea probelor în cadrul examinării cauzei de către instanța de judecată, nefiind astfel încălcat articolul 23 alin.(2) din [Constituție](#). Așadar, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și a articolelor 61 alin.(3) și 64 din [Codul jurisdicției constituționale](#), Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se declară *inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 342 alin.(2), 346 și 352 alin.(3) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr.122 din 14 martie 2003, ridicată de către dl avocat Tudor Osoianu, în dosarul nr.1–209/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE

Mihai POALELUNGI

Nr.38. Chișinău, 14 martie 2019.